

Előfizetési árak:

Egy évre házhoz hordva
vagy postán küldve 8 frt.
fél évre 4 „
negyed évre 2 „
egy szám ára . 10 kr.

Ezen árak

a szerkesztői irodába Karmelita-
tér 75. szám küldendők be.

SZABAD POLGÁR.

A győrmegyei és városi ellenzék közlönye.

Hetenként kétszer, vasárnap és esütörtökön megjelenő
politikai, közgazdasági s kereskedelmi lap.

Hirdetési díjak:

Minden öthasábos
petit sor egyszeri beig-
tatásért 5 kr.
Nyílttér soronként 10 kr.
Bélyegdíj minden
beigtatásért . . . 30 kr.

Szerkesztői iroda:

Karmelita-tér,
Neumann-féle ház 75. szám.
Kéziratok nem adatnak vissza

„SZABAD POLGÁR”

előfizetési ára:

egész évre 8 frt. — kr.
fél évre 4 frt. — kr.
negyed évre 2 frt. — kr.
„ „ tanítóknak 1 frt. — kr.
egy szám ára — frt. 10 kr.

Az előfizetési díjakat: a „Szabad Polgár” szer-
kesztőségéhez (Győr, Karmelita-tér 75. szám) kér-
jük intéztetni.

Győrmegye mult évi tanügyi állapota.

Aki Vargyas Endre tanfelügyelőnek „Győr-
megye tanügyi állapota 1873-ban” — című mun-
káját figyelemmel végig olvasta, lehetetlen meg-
vonnia elismerését az oly nagy mérvű szakértelem s
ügyességgel, ügybuzgalom s odaadó szeretettel össze-
állított munkát szerzőjétől. — Mint egy panorá-
mában változatos egymásutániságban tűnnek itt fel
Győrmegye tanügyi állapotának most megkapó, majd
lelkünket mélyen lehangoló tájképei. — A munkát
valódi becsét s értékét legkevésbé sem csökkenti
azon körülmény, hogy helyi-kezzel oly adatok
csusztak be a munkálatba, melyek talán a tényleges
valóság- és viszonyoknak egészen nem felelnek meg;
de annyi mindenesetre elvitázhatatlan tény, hogy e
lelkiismeretesen szerkesztett terjedelmes jelentés, á-
ltalánosságban, Győrmegye tanügyi állapotának
1873-ról teljesen hű tükrét képezi.

E jelentés valóban mélyen elszomorító tényeket
sorol fel tanügyi állapotaink köréből; van ugyan egy
kis mozgás, észlelhető egy kis életjelenség, ügybuz-
galom s áldozatkészség megyei közoktatásunk eddig
elhanyagolt mezején: de a tanügyi fejlődés, haladás
ezen életmozgásainak mennyi kívánnivalót hagynak
még fenn mindazoknak, kik országos tanügyünk ros-
katag épületének nem pusztán mulékony tatarozga-
tásáról, hanem teljes és tökéletes korszerű átalakítá-
sáról szeretnek álmodozni. — Mennyi a hiány, a
pótolandó szükséglet, akár a tanítók fizetését, akár
a nem létező, de mulhatlanul szükséges taneszközök,
iskolai szerelvények számát tekintve?! — Hány ta-

nitónak nincs csak 200 frt. fizetése is? — Mily
hiányosak a tantervek, melyekben a haza jövődjé-
polgárainak kellene képezetnie, ha ugyan a tano-
dát nem látogató tankötelesek száma megyszerte
oly nagy nem volna? — Midőn e jelentést figyelem-
mel végig lapozgattuk, akaratlanul is a szabadság
mintaszerű, klasszikus hazájába, Amerikába repülnek
gondolatjaink, hol a műveltség a társadalom legelső
rétegében is már annyira meghonosult s mély gyö-
keret vert. — Hogy csak egy példát hozzak fel,
Saint-Louis város egyházi statistikájából, mely leg-
közelebb megjelent, mindenki láthatja, hogy e 450,000
lakosu városnak 145 temploma van; az ifjuság ne-
velésén 14 convent fáradozik, s emellett még 50
felekezeti iskola van s összesen 23 temető. — A
város elemi tanodáinak ügyét egy a polgárok által
választott 26 tagból álló igazgatóság kezeli, s a
népiskolai alapítványok összes értéke 3 1/2 millió dol-
lár tesz. — 1872-ben 58 tanévetben 482 terem-
mel — nappali és esti tanórákban 603 tanító ve-
zetése alatt 34,431 növendék nyert oktatást. — Van
még a városban számos magán-tanintézet, van mende-
kéház s javító intézet elhagyatott növendékek szá-
mára, melyben 20 év óta 2936 szegény gyermek
volt elhelyezve, vannak könyvtárai, a legkisebb „Aca-
demy of Science,” 3000 kötet könyvvel; a legnagyobb
„Mercantile Library” 40,300 kötettel.

A közművelődés ily öröndetes jelenségeivel ta-
lálkozunk Amerika többi városaiban is, a lakosság
létszámával kedvező arányban szaporodnak a szabad-
ság e klasszikus földén mindenütt a templomok s
tanintézetek is. — Mennyire el kell szomorodnunk,
midőn Amerika fényesebbnél fényesebb tantermei
közül visszazáll merengő lelkünk s képzelmünk, s
a mi elhagyatott tanügyünk nádfödélzetű viskóiban
találjuk magunkat, hol a mi rozsló díjazott tanítók
a haza jövődjé reményeinek szellemi ápolgatásával
foglalkoznak, azaz hogy csak foglalkozni, ha a
18,246 tanköteles gyermek közül, 3437 iskolába
egyáltalában nem járt volna; vagy ha 8809 csupán
néhány téli hónapban át nem járt volna; úgyhogy
annyi tanköteles gyermek közül, lehet mondani, hogy
csupán 6000 gyermek részesült télen-nyáron teljes
és tökéletes iskolai oktatásban, s a nevezetesebb mu-
lasztók száma 5163 volt, — s tankönyve 3600-nak
nem volt.

Mélyen elszomorító adatok mindezek, úgy hogy
ily viszonyok s körülmények között tanügyünk ohaj-
tott felvirágzását alig lehet várni és remélni! —
Még csak ott sem vagyunk, hogy a tanköteles gyer-

mekeket télen-nyáron az iskola rendes látogatására
bírhatók; hát még hol vannak azok az iskolai ala-
pítványok, melyekből a szegény gyermekeket tan-
könyvekkel, esetleg ruházattal s lábbelivel elláthat-
nánk. — Tanítók fizetésének nagyobb részét a
földbirtok jövedelmei s a nyers termények alkotják,
és hogy a gazdálkodással járó tömérdek kellemetlen-
ség, időpazarlás, elfoglaltatás nagyban kockáztatja
az értelem fokozatos fejlesztésére nézve minden mel-
lékes foglalkozást kizáró tanítói működés sikerét,
felesleges is mondanom. — És még így is alig érik
el a tanítói évdíjak átlag is a 300 frtot, mely pe-
dig a törvény szerint is a tanítói fizetések minimu-
mát képezheti. — Eötvös magas röptű szelleme,
mely a közoktatási törvény elvi szempontjait te-
kintve, oly szabadelvű irányban halad s egészen új
alapra akarja fektetni közoktatásunk szent ügyét, a
fizetéskérdést illetőleg, úgy látszik, meghajolt a tény-
leges viszonyok hatalma előtt s a tanügy fejlődését
hátráltató akadályok elhárításának nehéz és küzdel-
mes munkájára nem vállalkozott.

A mai practicus kornak jelszava az, hogy a
javadalmaszást milyensége és mennyisége arányban
álljon a végzett munka nagyságával s a társadalmat
oly közelről érintő, sőt létalapjaiban érdeklő általá-
nos becsülvél. — Nem kívántatik próféta magas
ihlettség annak megjósolására, hogy ha a tanítók
anyagi helyzetének javításáról akár társadalmi, akár
államhatósági uton kellő időben nem gondoskodunk,
még igen sokszor gyönyörködhetünk a mostanihoz
hasonló tanfelügyelői jelentésekben, hogy tudniillik,
18,246 tanköteles gyermek közül, tényleg alig 6000
látogatja az iskolát egy oly megye területén, hol a
lakosok összes száma 103,524-et tesz: de iskoláin-
kat a kor színvonalára felemelni, elemi oktatásunk
ügyét a primitív kezdetlegesség fojtó bilincsei közül
a paedagogicus fejlődés magasabb fokozatára emelni
nem fogjuk soha.

S e körülményt a felekezeti tanhatóságok figyel-
mébe különösen ajánlani bátorodunk s erőlesen
hangsúlyozzuk, hogy a pusztá felekezetiiség még
korántsem fogja képezni azon varázsvesszőt, melylyel
tanügyünk emelkedésének útjából a létező akadályo-
kat elhárítjuk; a felekezeti jelleg még nem adandja
meg a kívánt lendületet népnevelésünk ügyének. —
Midőn a felekezetek iskoláik fenntartásának szent
kötelemét magukra vállalták: egyszersmind magukra
vállalták a felelősség terhét is, melylyel a törvény-
nek s nemzetünk kulturérdekeinek mindenkor tar-
tozni fognak. — Az Eötvös által alkotott közokta-

TÁRCZA.

Szomszéd uram . . .

Szomszéd uram, szomszéd uram,
Kendnek ugyan rossz szeme van!
Nézzen oda, mit csinál a
Felesége — hát nem látja?

Az ajtóban minden este,
Mit vár a barna menyecske?
Nem áll ám az ott hiába,
Bizony valakire vár a’.

Várja még a mécs elalszik,
S szomszéd uram nyugton alszik,
Akkor aztán int kezével,
S a komája oda lépdel.

Csókok és az ölelések
Akkor oszt’ nem érnek véget;
„Édes kedves komámasszony,
No csak még egy csókot adjon!”

A hold is feljön az égen,
Csóknak vége még se lézen,

Sokszor éjfél ut az óra,
Mikor válnak bucsuzóra.

Szomszéd uram, szomszéd uram,
Mondom ugyan rossz szeme van!
Annál jobb van a komának,
Meg a csalfa asszonyának.

SZATTLER.

A festészetről.

Irtá és a győri ismeretterjesztő körben 1874. február 22-én felolvasta:

Rapoch Gyula.

Motto: Pictoribus atque poetis
Quilibet audendi semper
fuit aequa potestas.

(Folyt. és vége.)

A németországi modern festészet, melyet Hirschvogel
kitűnő üvegfestményeivel, — Herle Vilmos falifestményei-
vel, Michael Wohlgemuth és Albrecht Dürer fa- és réz-
műveivel nyitott meg, méltó időt nyert Richter Gusztáv-
táiban, a berlini festészeti academia főmesterében. — Igaz
ugyan, hogy Richter nem maradt hű az elvnek, ő a termé-
szet utánzásában megbecsülhetlen hízelgést tanusított,
amennyiben a durvát finomítva, az erőset gyengítve festi,
— de amit ezáltal művészetéből vesz, azt gazdagon pó-
tolja kiengesztelő színezése. Berlin leghíresebb hölgyei

örömtől sugárzó arcczal foglaltak festő táblája mellett
helyet és festették magukat; hisz igen jól tudták, hogy
azt, mit alakjokban, arczokban és vonásaikban a termé-
szet megtagadott, Richter ecsete azt kiegészíti és oly alak-
ban tünteti elő, hogy a természet e festmény kacaját ki
nem tartva, megsértetten húzódik a festmény háta mögé.
— Ily hízelgő hazug volt Richter, különösen ha a termé-
szet mostohasága fölött panaszkodó hölgyek léptek mű-
helyébe, és ép e hízelgése, mit collegái tőle nagyon rossz
néven vettek, tette Richtert azzá, ami volt. — Biz így
van ez az életben; hány fényképész, ki csak gépeinek a
természetet szigorúan követő működéséből akarja kenyerét
keresni, pártfogás nélkül veszik el; míg a hízelgő hazug,
ki a redőkkel telt arczot fényképében ki tudja simítani, a
kitüntetés babéraival dicsekedhetik. De Richter is csakhamar
belátta, hogy a képzeletkörébeni röpködése és a termé-
szetességet nélkülöző működése őt a művészet tökélyére
nem emelheti és csak idősb korában, amidőn magát már
a nők hízelgése által megvesztegettetni nem engedte, lé-
pett ismét a kerékvágásba; — szemére hányta ezt neki
egy berlini hercegnő, kit már ötízben lefestett, első íz-
ben 20 és utolsó ízben 5 év előtt, a hercegnő egykor
magasztalt szépség volt, — sőt még most is, a szép és
kevésbé szép még türhető útján haladott, — szóval oly
korban volt, hol a nőknek a nap világa a legnagyobb el-
lenség és a lámpafény a legnagyobb barát szokott lenni.

tási törvény intentioja, szelleme, tagadhatatlanul a községi iskolák felé irányul, alapelve lévén a tanügy önálló fejlesztése és szervezése; azonban a felekezeti jelleg zászlója alatt is állíthatunk jó iskolákat, ha az új alkotásokra s bátor kezdeményezésre megkivántató kellő erély, ügybuzgalom és kitartás nem hiányzik. — De ha csak az eddigi tanügyi állapotok úgy ahogy fenntartása képezendő ezután is a felekezeti tanhatóságok legfőbb feladatát, ha a tanítók fizetését javítani, iskolákat a paedagogia s a törvény kívánalmai szerint rendezni, s ezáltal közvetve nemzetünknek a kultur-államok sorában az őt illető méltó helyet biztosítani nem iparkodnak: akkor elvégre is beállandó szükségé annak, hogy a tanügy vezetését az állam fogja átvenni, mert a modern állameszme egyik elutasíthatatlan követelménye az, hogy polgárai butaságban ne maradjanak, sőt az anyagi és szellemi jólét, emelkedés kitünő fokára is eljussanak.

A csudák kora végkép lejárt; nem hull többé manna az égből; Ilyés hollói alig fognak többé visszatérni földünkre; a csudákban tehát okos ember ma már nem hisz: ellenben azt nagyon jól tudja, hogy századunk a munka és értelem százada; igaz ma is, amit a hajdani pogányok mondtak, hogy az istenek munkáért adnak el mindent; úgy de, hogy munkánk s szorgalmunk gyümölcseit értékesíthessük, arra ma már magasabb iskolázottság kívántatik multhatatlanul. — „Educate the people!“ Amerika in hoc signo emelkedett fel oly rövid idő alatt a szabadság s jólét azon fokára, hova a vén Europa még csak most kezdi egyengetni az utat. Neveljétek a népet! hangsúlyozzuk mi is, mert a művelt társadalom szelleme ma már hangosan elítéli mindazon félszágességeket, melyek a butaság szüleményei szoktak lenni.

Mi magyarok, tanügyi tekintetben is nagyon hátravagyunk, közoktatásunknak úgy szólván budgetje sineken; jut mindenre, csak a műveltség oltárai állanak pusztán, elhagyottan. — Társadalmi uton kell tehát oda hatnunk, hogy népnevelésünk ügye felvirágozzék; művelt népet nem lehet megvesztegetni, mert hivatásának öntudatával bír; „a haza minden előtt“ — ez jelszava. — Polgártársak! kövessetek el körötökben mindent, hogy ez ige megvalósulhasson: „Népnevelés jöjjön el a te országod!“
Pereszlyényi János.

A „Győri Közlöny“ 30. számában a „Helybeli újdonságok“ rovata alatt nagy, Cicero betűkkel hirdeti azon nagy vívmányokat, melyeket városunk részére országos képviselőnk az új pénzügyminiszter irtól kieszközölt.

Ama cikk szerint a pénzügyminiszter és Kautz ur közt hivatalos értekezlet tartatott volna, csak azt nem tudjuk, kinek a felhívására? Mert azon cikk szavai ezek: Befejeztetvén az értekezlet tárgyát képező hivatalos jellegű eszmecsere, K. ur felhasználta az alkalmat, az „új államkinestárnok figyelmét és hathatós befolyását városunk több rendbeli függő ügyei kedvező eldöntésére felkérni.“

Ezen ügyek közt első volt a vasuti és pályaudvari építkezések ügye. — mire nézve a miniszter azt válaszolá, hogy az ügyet még nem ismeri, de oda hatand, hogy az ügy gondos tárgyalásnak vessen szék alája.

Miután a művész a haj rendezése, az öltözék mikénti festése fölött a hosszú és háladatlan értekezletet befejezte, munkához fogott; jól tudva azonban, hogy eme egykori szépséget sem oly szépen mint 5 év előtt, de még ugysem mint husz év előtt festeni nem lehet; — félre a habozásokkal, megeresztette az ecsetnek szárnyait és szégyélre bízta a festmény mikénti lételét; hogy a netán teendő észrevételezésektől mentve maradjon, kérte hölgyét, hogy festményét csak annak tökéletes befejezte után tekintse meg. — A hercegnő szavát megtartotta. — de mégis alig ígérte a festész a mű rövid idő alatti befejezését, már felemelkedett Éva türelmetlen természete és tükrébe nézett. — „Horrendum dictu,“ a dobogó szív, a boszus kebel egy keserű mosolyt és csak tréfát színelő tekintetét csalt ki az ajkak és szemekből. — Nem volt meglepedve a festészszel, elkomorodott arccal tapogatótt vállaira és mondá: „kedves barátom, hogy ahelyett, hogy művészetedben előrehaladnál, visszamaradást és elhanyagoltságot tanusítasz, — művészeted tested elgyengülésével aránylag hanyatlak, a nők iránti szeretetreméltóság és gyengédség ecsetednek már nem barátja. — „Igen voltam,“ felelt Richter, „husz év előtt még fiatal ember voltam.“ Hogy a hercegnő a korcsnába többé be nem fordult fogatjával, az is világos.

Richter a modern festészet alapítója; — iskolájából a világ legkitünőbb festészei kerültek ki. — A londoni

A második ügy volt a több rendbeli iparos segély-egyletekre legujabban a pénzügyigazgatóság által illetéktelenül kivetett adó; — erre nézve a miniszter azt válaszolta, hogy a győriek érvei igen erősek s biztosítja a folyamodókat, hogy a tárgyban is magát mielőbb informáltatni fogja, s a kivetett adó behajtását csak azon esetre fogja elrendelgetni, ha az illető intézetek szerkezetének tüzetes átvizsgálásából az tűnnék ki, hogy az adómentesítés egyenesen a törvénybe ütköznék.

A harmadik ügy volt a győri pénzügyigazgatóság tervezett megszüntetése; — mire a miniszter azt mondá: én e tervet nem készítettem s nem is tekintem eddig fogantatva vendőnek; kiadtam egyéb pénzügyi javaslatokkal együtt közlegeimnek vizsgálatul s igen természetesenek, sőt helyeslendőnek tartom a város és annak képviselője törekvését s lépéseit arra, hogy az illető hatóság kebelében megmaradjon.

A cikk mint látszik arra volt szánva, hogy vele a városban a képviselő mellett nagy reclamot csináljanak; azonban e cél legkevésbé sem lett elérve. A közönség azonnal belátta az adott feleletekből is, hogy oly kitünő államférfi mint Ghyczy, más feleleteket nem is adhatott, mint aminőket adott, de ezekből a város csak igen kevés reményt meríthet.

A másik feladata e cikknek lett volna kitüntetni ama nagy rokonszenvet, melylyel a miniszter a győri képviselő iránt viseltetik, és azon nagy befolyást, melyet ez amarra gyakorol. Városi közönségünk legnagyobb része ezen megdöbben. Mert mint többen mondák, Ghyczyben biznának ugyan, mert éveken át jó és gyémánt tiszta jellemű hazafinak ismerték, de akkor nem biznának benne, ha Kautz által engedni magát vezetett, mert Kautz még az önálló nemzeti bankra sem szavazott, amelyet Ghyczy indítványozott, s amelyért városunk is felterjesztést tett. No de ne féljenek a jó polgártársak!! Valamint még eddig három országgyűlésen Ghyczy soha nem szavazott Kautzszal, úgy most sem fogja magát ezáltal befolyásoltatni és vezetni engedni. Az olaj sohasem keveredhetik a vízzel!! Ha pedig még is engedné: akkor Magyarország pénzügye ugyanis veszve leend; mert mint tudjuk, Kautz ur az osztrák birodalom összes adósságát egyetemes kötelezettséggel akarja Magyarországgal örök időkre elfogadtatni. No de legyünk nyugodtak! — az egész nem más, mint . . . porhintés!!

A honvédmeház.

A honvédegyetek országos központi választmányára ápril 11-én délután 4 órakor tartván meg rendes havi ülését — a menházi bizottság részéről tett jelentésből érdekesnek tartjuk a közönség tudomására juttatni, hogy a néhány hónappal ezelőtt Krivácsy József ezredes — a menházi bizottság fáradhatlan buzgó tagja indítványa és tevékenysége folytán begyűlt adakozásokból a menház — amelyben eddig csak 4—5 rokkant honvéd kongott — most már egy negyedrésnyire be van népesítve.

Tudvalevőleg a menház 80 rokkant honvédre van számítva. Most már 20 szoba minden szükségességekkel teljesen föl van szerelve és ugyanígy rokkant honvéd föl is véve. Névszerint pedig tényleg bent van a menházban, és mindennemű ellátást élvez a következő 13 egyén: Zólyomi

világkiállítás Richter és tanítványai művéből 400 remek festményt tett ki szemlére és e művek nagy része a régi classicus írók verseinek jelképezése. — Az angol kiállítás Napoleon egy festményét 25 ezer frankért vette meg, mely egy szomorvost ábrázol, amidőn az operatót szerencsésen túltúl világtalan szemfödélét ledobva, nejt és gyermekeit látja először; — az orvos a beteg ágya mögé húzóva, örömkönyekkel nézi a műtét sikerét.

Richter után még Mencil Adolf, Wächter, Friedländer tüntek ki kiválólag, kik hasonlóképp szigorú naturalisták voltak és gazdag phantasiával dicsekedhettek.

Említést érdemel még a franciaia modern iskolából Amor és Psyche és az austerliczi esata teremtője, Pascal Gerard, kivel a híres szobrász Delaroche polemiaiba keveredve, mindegyik saját művészetét akarta első sorba állítani. — Delaroche a szobrászatot, mint a természet valódi megmámadhatlan utánzásának lételéről akarta meggyőzni, amennyiben a szobrászat által teremtett alak minden oldalról megtekinthető lévén, kézzelfoghatólag eszményíti a gondolatokat; míg a festésznél ép az ellenkező forog fenn, a szemnek csak kevésben nyújtatik elégtétel, — hogy ez Pascalt kissé zavarba hozta, az kitünik következő feleletéből: „Négy nap mulva ezen állításait reményilem, meg tudom czáfolni.“

És mit tett Pascal; egy férfit festett, ki a szemlélnék hátat fordít, arca azonban egy forrásban tükröződik

Iván, Laval Károly, Liszkai Mihály, Meyer Mihály, Székési Károly, Ott Radó, Krizanovics József, Kreisenecker Mihály, Varga Károly, Mészáros Antal, Jónás János, Kovács Károly, Mánvai Márton. Ezekon kívül a menházban lakik, de saját költségén látja el magát Lendvári István. A menház alapjának költségén kórházban gyógyíttatnak Pap Döme, Filóci Lajos és Jakubecka András. Fölvétettek, de még be nem jöttek Panta Gábor, Knapp József és Nagy Károly.

Az újabb adakozások közül kiemelendőnek tartjuk Mihalovics József zágrábi érseket, aki a menházra 200 frtot adományozott. Első az egyházi főrendből: legyen szabad reménylenünk, hogy példája nem marad követők nélkül.

A főtebb jelzett szép siker közölhetése mellett, kétszeres készséggel teljesítjük a föntnevezett választmány kívánságát a következő fölhívás közlésével:

Fölhívás hazánk lelkes hölgyeizek.

E haza lelkes fiainak nagylelkű adományozásai következtében már idáig is azon helyzetben lévén, hogy többeket szerencsétlen bajtársaink közül a menházban elhelyezhettünk! kénytelenek vagyunk azonban kijelenteni, hogy a menházi belső fölszerelések, valamint a ruházat és felérnemű szükségletek a befolyt összegeknek nem csekély részét emésztik föl! — Ugyanazért önköz fordulunk, hazánk lelkes hölgye! kérve önöket, hogy a menház belső szükségleteinek fedezésére bármiféle ágy- vagy fehérneművel s a háztartáshoz szükséges akárminemű kellékekkel hozzájárulni kegyeskedjenek.

A csatak zajában tépéseket kértünk önöktől a nyert sebek enyhítésére és valamennyien sietének azt nekünk nyújtani; — most az önök gyöngéd keze által megmenett ezen rokkantak nevében kérjük önöket, hogy keserves és szomorú életök végnapjainak türelhetőbb tételéhez adományaukkal hozzájárulni kegyeskedjenek.

A küldeményeket „a honvédmeház bizottságához“ (Pesten, nemzeti-lovardaépület) kérjük intéztetni.

Az 1848—49-diki honvédmeház bizottsága: Földváry Albert alezredes, elnök; Szathmáry Mihály ezredes, pénztárnok; Krivácsy József ezredes, ellenőr; Tassi Bez László őrnagy, bizottmányi tag; Feleky Miklós százados, bizottmányi tag, Gánóczy Flóris százados, bizottmányi jegyző.

Nyilt levél a „Győri Közlöny“ szerkesztőjéhez.

Veszprém, 1874. ápril 14-én.

Tisztelt szerkesztő ur!

Ön valóban hervadhatlan babérokat szerzett magának azáltal, hogy sietett az „Egyetértés“-ből azt a bizonyos cikket kiollóznai, s mi több, a „Győri Közlöny“ azon számával engem megtisztelni! — Pardon! — Ez utóbbi szerencsében ön részesített-e, vagy más jóakaróm? bizonyos nem tudom.

Uram! — Valóban sok kell ahoz, hogy midőn a szintársulat kebelünkben általános meglegedésre működik, feléje se nézzünk a színháznak, annak tagjainak tehetségét ne ismerjük, szerkesztő létünknek a színházi ügyekkel ne foglalkozzunk; hanem midőn valami hányt-veteti s ünnepleni Veszprémbe rándult pesti uracs eszmeszörnyeit más lapban megpillantjuk, azt mohón kiollózzuk s lapunk számára sebbel-lobbal a nyomdába küldjük s oly egyéneket tegyünk pelengérré, kiket ha ön nem is, de a tisztelt győri közönség igen is jól ismer s kik elég sze-

vissza; a jobboldal egy felállított pánccél, a baloldal pedig egy oldalvást elhelyezett tükrő által töretik vissza; — miáltal a férfi mind a négy oldalról a maga természet adta nagyságában és létében mutatkozik.

A müncheni düsseldorfi academiák kitünő működését a bécsi világkiállítás képesarnoka mutatta, hol ezer és ezer festményekkel remekelt.

Nem fejezhetem be értekezletemet anélkül, hogy a magyar festészetéről ne szóljak valamit, nem megvetendő a magyar festészeknek legujabkori működése, és a bécsi világkiállítás kitüntette, hogy a magyar festész is méltó helyet foglal el a külföldi academiák festménye mellett.

A Sennacherib és Xerxes uralkodása közti 700 évvel K. e. időből többet tudunk, mint avagy másfél ezer évvel később bevándorolt régi magyarokról, mert elődeinknek művészetük nem volt, s mint Horváth István is fájdalmasan emlegeté, épen semmi műemléket nem hagytak maguk után. És ezeken elgondolkodva, önkényt feljajdulunk Petőfivel:

Ezer éve, hogy e nemzet
Itt magának hazát szerzett,
És ha jönne most halála,
A jövendő mit találna,
Mi neki arról beszélne,

rencések voltak azon legfőbb kincsét, mely a színésznek egyedüli vagyona, t. i. a közönség kegyét, megnyerhetni. Az öröm, melyet a czikk mohó átvétele által nekünk s a t. győri közönségnek okozott, leírhatlan!

Mit gondol, mit fog szólni hozzá a művelt győri közönség, ha az ön által pelengérré állítani ohajtott s Győrött kegyben részesült egyének neveit közzé teszem. Ismerik azokat a győriek jól, ha ön nem is! — Persze, ön a színházi időt máshol szokta tölteni! — A darab: „Tudor Mária,” Győrött is adatott s a szereplők ellen nem volt semmi kifogás! — Önnek ezt tudnia kellene, de ha nem tudja, tehát tudtára adom önnek, az ön által nem ismert s mégis pelengérré állított színészek neveit. Az a furcsa királyné: Lászy né volt, az a gróf: Szirmay, az a színpadon megbotló spanyol grande: csekély személyem, az a fejét a lámpákba ütő aranyműves: Beödy, az a rekedt hangú kisasszony: Beödyné. Lásza, mit tett ön! — Mit gondolt ön a nemes izléssel bíró győri közönség, ha megtudja, hogy ön, ugyszólván, kegyenceit állította pelengérré, még pedig Győrött, hol nevezett egyének tehetségét mindenki igen jól ismeri, csak ön nem, — egy lapszerkesztő, ki estét nem a színház látogatására szokta szánni!!

Ön valóban hervadhatlan babérokat szerzett magának! Legyen vele boldog! — Sok ily jóakarót a nemzeti színészetnek! Ajánlom magam.

Tisztelettel
Lászy Vilmos,
színész és színigazgató.

Lászy Vilmos színigazgató ur a főtebb közölt „Nyilt levelet” egy hosszabb magánlevél kíséretében intézte hozzánk. E levélből teljesen meggyőződünk arról, hogy ama czikknek, melyet a „Gy. Közlöny” az „Egyetértés”-ből oly kárörvendőleg átvenni sietett, semmi alapja nincs. Mert e levélből látjuk, hogy a veszprémi művelt közönség Lászy ur társulatát inéltő pártfogásban részelteti s vele teljesen megelégedve van. A színház naponkint megtelik, s színészeinknek naponkint igen szép jövedelmük van. De nem is lehet oly kicsinylőleg elítélni oly vidéki színtársulatot, amely tagjaiul: Lászyt, Lászyt, Beödyt, Beödynét, Szirmayt és Szabó Krisztinát bírja, mert ezek mind oly jeles tagok, akik bármily színpadnak is díszére szolgálnának.

Csak azon csodálkozunk, hogy Lászy ur nem értette el, mily oldalról és miért intéztetett ellene és társulata ellen ama támadás a „Gy. Közlöny”-ben? Azért mi ezenel nyélbe sűjtjük. Hát, Lászy ur vakmerősködött itt nálunk Győrött „Arbuez Péter”, „Egy szó a birodalmi tanács-hoz” és más hasonló irányú műveket színre hozni. E darabok nagyon tetszettek a győri közönségnek, de nem tetszettek az ultramontánoknak, kiknek organuma a „Gy. Közlöny”! Hinc illae lacrymae! De ezen ne agdóják Lászy ur! Legyen meggyőződve, hogy Győr lelkes lakosai öt jövőre is oly részvételt fogják támogatni, mint támogatták eddig! Szívvel kívánjuk: kiséreje öt szerencse nyári vándorlásán, az őszre pedig hozza körünkbe öt és társulatát a gondviselés szerencsésen. Beödyné betegeskedéséről nagy részvételt értesültünk; — kívánunk neki jobb egészséget!!
S z e r k.

H i r e k.

Győr, 1874. ápril 18.

— A győri jótékony nőegylet évi közgyűlése f. évi május hó 3-án, a városház tanácstermében fog meg-

tartani, melyre a t. pártoló tagok s minden emberbarátok tisztelettel meghívottak.

— Az „Álom hatása” cím alatt a „Győri Közlöny” legközelebbi számában megjelent ujdonsági handabandára általában nem volna észrevétele, ha afeletti esodálkozásom szerfeletti nem lenne, hogy miként a mennydörgős mennykőbe jött az a „Gy. Közlöny” ujdonsági rovata kezelőjének tudomására akkor, amidőn eme dolog oly tisztességes helyen és egyének között lett a többi tréfás ötletekkel egyetemben megbeszélve? Ha tehát a szerencsétlenség ezáltal eként csakugyan megesett, jövőre nézve biztosíthatom az említett lapnak t. szerkesztőjét, hogy creaturájának ama helyen és egyének között biztosított hallgatósági állapontja nincsen, — minélfogva hasonló dolgokról esetleges csevegéseinket — hogy a káposzta is megmaradjon és a nyul is jól lakjék — ha ugyanazok valamely értéket képviselnek, magunk fognánk a t. szerkesztő ur tudomására hozni, természetesen irónia nélkül.
— e — mint egyik hallgatótárs.

— Banáról, Széles Ferencz birtokostól egy hosszabb panaszos levél érkezett hozzánk, melyben a nevezett birtokos azt adja elő: hogy szekerei márczius 28-án Banáról Tárkányba indultak s tévedésből azon uton mentek, amely a szentmártoni uradalomhoz tartozó s Tárkányval összekötöttében lévő majorhoz vezet. De az uradalmi igazgató megállította a cselédeket s minden könyörgésük dacára sem engedte őket tovább menni a már közeles községe, hanem visszakisértette őket a határszélre, s a cselédeknek úgy kellett a másik utra áttérni s rendeltetésük helyére menni, ami nagy erő- és időparazzalálással történetelt csak meg. Széles Ferencz ezen eljárást nagyon embertelennek találja, szegény utat tévesztett utasok irányában, s levele végén azt jegyzi meg, hogy „ily eljárást csak pogánytól lehet várni, vagy muszka-zsarnoktól, de nem papok gazdatisztjéitől, a kikről mint a keresztényi szeretet hirdetőitől inkább irgalmat és a tévedésnek elnézését várta volna.”

— Uj varroda. Noisser Mária kisasszony, ki városunk tisztelt közönsége által sokkal előnyösebben ismertetik, semminthogy bárkinek ajánlására szorulna, a szülői háznál (tejfőlés-köz 19. sz.) május 1-én varró iskolát fog nyitni; melyben fehéremű varrás, hímzés és egyéb női kézimunkák alaposan fognak taníttatni. Figyelmeztetjük ezen városunkban hiányt pótló új intézetre azon szülőket, kiknek növendék-leányai vannak.

— A tegnapielőtti jó meleg eső után szép napos idő következett, mely vetéseinket teljesen helyrehozta; tegnap és ma azonban oly hideg szeles időnk van, hogy a felsőruhát ismét elövenni kellett.

— A győri lövészegylet választmánya vasárnap, ápril 19-én délután 3 órakor a lövölde helyiségében ülést fog tartani.

— A késmárki kerület képviselőjévé ápril 16-án egyhangulag Vécey Tamás egyetemi tanár választott.

— Nyitra megye tisztikara a pozsonyi esküdtszék ítélete folytán nem mondott le, hanem felhívást intézett Simonyi Ivánhoz, hogy állításait igazolja. Mi ugy hiszszük, hogy Nyitra megye tisztikarának most már, az esküdtszék ítélete után, Simonyival semmi dolga. Hanem tessék fegyelmi eljárást kérni önmaga ellen, csak ez uton tisztázhatja magát.

— Kossuth Lajosról a lapok az irták, hogy e hó 27-én éri meg hetvenedik születésnapját. A „Föv. Lap.”

azonban azt állítja, hogy ez a számítás téves, mivel Kossuth 1802-ben született Monokon. E szerint most 72 éves lesz, Vörösmarty 1800-ban, gr. Károlyi György 1801-ben, Kossuth 1802-ben, Deák Ferencz 1803. október 17-én, Bajza József 1804-ben, Toldy Ferencz pedig 1805-ben született.

— Az „Orient” dunagőzhajózási társulat nagy hajójának kazánja Galacz körül szétrobbant s két gépészrt megölt.

— A honvédmehháznak legelső halottja: Zólyomi László honvédszázados volt, ki ápril 13-án halt el. Béke poraira!!

— Vargyas tanfelügyelő urtól Horváth S. iskolaszéki elnök ur „Helyreigazítás”-ára „Válasz” érkezett be hozzánk, melyet helyszüke miatt jövő számunkra kell halasztanunk.

Irodalom.

— Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldetett: „Remény,” a győri főgymnasiai önképző-kör szépirodalmi és tudományos lapjának 6. száma, Mentzel Géza szerkesztésével.

Tartalom: „Bátyámhoz,” költ. Kempf Józseftől. „A válságos pillanat,” beszély, németből fordította Wazel Ferencz. „Honi műveltségünk állapota az Anjou-királyok alatt,” Héris Mártontól, egy darab aranynyal jutalmazott pályamű. — „A tenger világitása,” második dícséretre érdemesített pályamű Fügi Jánostól. „Epigrammák,” görögötől Balics Lajostól, és a borítékon „Köri mozzanatok” Pollák Rezső főjegyzőtől. Előfizethetni: helyben egész évre 1 frt. 40 kr.; — vidékre postán küldve 1 frt. 60 kr. járval.

Közgazdaság.

Budapest, ápril 17.

Gabonaüzlet. Buza csekély kínálat mellett árban változatlan. Usance buza tavaszra 8 frt. 20—25 krral jegyezve, szeptember—októberre keresettebb, s 10 ezer mázsa 6 frt. 45—55 krral kötöttet mázsa. Tengeri változatlan, 5 ezer mázsa bánáti május—júniusra 4 frt. 80 krral adott el mázsa. Árpából 19,500 oláh mondatot fel, 6500 mérő oláh 3 frt. 38 krral adott el 72 fontos. Zab szilárd, tavaszra 2 frt. 77 krral. Május—júniusra 500 mérő a vevő választása szerint 2 frt. 88 krral adott el 50 fontos, Győrött átvéve. Zab szeptember—októberre 2 frt. 5 krral jegyezhető, Győrött átvéve.

Gabonaárak. Győr, 1874. ápril 18-ról.

Buza 7.10—7.50 krig; Rozs 5.00—5.20 krig; Árpa 4.30—4.50 krig; Zab 2.50—2.70 krig; — Kukoricza 4.40—4.60 krig; Köles 4.20—5.00 krig; Burgonya egy zsák 1.80—2.20 krig; Bab 5.40—6.00 krig. Behozatal: Buza 432 mérő, Rozs 225 mérő, Árpa 371 mérő, Zab 210 mérő, Kukoricza 171 mérő, Köles 25 mérő, Bab 70 mérő, Burgonya 305 zsák.

Érték- és válto-árfolyam a bécsi cs. k. nyilvános tőzsdén 1874. ápril 18-ról.

5%-os Metalliques: 69 frt. 30 kr. — 5%-os nemzeti kölesön 73 frt. 75 kr. — 1860-ki államkölesön 103.75 Bankrészevények: 967. — Hitelintézeti részevények 206.25 — London 111.90 — Ezüst 105.40 — Cs. k. arany 000. Napoleondor 8.98.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Kis Sándor.

Hogy itt hajdan magyar éle?
S a világtörténet könyve?
Ott nem lennénk feljegyezve,
És ha lennénk: jaj minekünk!

A magyar festészet történetéről vajmi keveset tudunk és egy egész emberélet kevés csak ahoz, hogy a régi magyar festészet forrásait felfedezni tudhatnánk. Nagy homály burkolja fejlődését, csak annyit tudunk, hogy rög-tönözve, alig észrevéve fejlődési menetét, a magyar remek festményeket készítette. — De ha egy állam sem képes a hátramaradást igazolni, ugy a szegény minden viszontagság és nyomasztó politikai viszonyoktól sanyargatott Magyarország visszamaradását minden tekintetben igazolni tudja; — nyugalomra van most szükség, hogy a nagy crisis fáradalmait kipihelve, az új élet áldásosabb talpkövet vethesse gyökereibe; — csak így alkalmazható azután a halhatatlan Széchenyi e szép mondata hazánkra: „Magyarország nem volt, de lesz.” A negyvenes években, így jegyzi meg Havas Sándor, midőn a hatalmasan nyilvánult közszellem a társadalom minden rétegeit áthatotta, s a hazának legjelesebb fiai azon voltak, hogy a nemzetben öntudattá vált tetterőnek oly irányt adjanak, mely annak jövőjét a nem anyira anyagi erejök, mint az e fölött uralkodó szellemi magas képzettségük által hatalmas népek között megállapítani képes legyen; midőn tehát minden ember eszmélni, s azon kezdett gondolkozni, mi-

kép járulhatna ő is kedves hona jólétének előmozdításához; felkerekedett egy csapat ifju s fellelkésült érzetének benső szavát követve, vándorlattal kezében a művészet pályájára indult. Nem buzdítá az ifjakat és nem gyámolítá őket senki; sőt ellenkezőleg soknak családja nem helyeslé lépésüket, mert nem tudta felfogni azon ihletszerű elhatározás magasztos voltát, mely ifjaink kebelében megfogamzott. Ekkor hazánkban még alig akadt néhány ember, ki tehetségét a művészetnek szentelte volna. — Egy-két emberünk, ki e szakban a magasabb képzettség által tünt ki, s kiket mint zsenge művészetünk veteránjait uttörők gyanánt most is tiszteletben tartunk, a gyakorlati művészet legnyomasztóbb, s mondjuk ki őszintén, legkevesebb dícsőséggel kecségető ágához, arcképfestéshez volt kénytelen folyamodni, és még e szűk téren is alig tudott a másutt jelentkező hatalmasabb versenytársak előtt megállani. — A paragon maradt mezőn mégis egy-két napugár lövelt végig, s néhány virágot fakasztott rajta, mit a közönség oly kedvesen fogadott, mint a kikeletnek első ibolyáit. — Az ekkor nagyobbra fejlődött szellemi tevékenység szikrái villanyzerű hatást gyakoroltak mindenfelé; — az egyesülők nagyszerű eszméje áthatott a művészet terére is, és ennek pártfogása, s a műizület terjesztése kedveért alakult az első hazai műegyesület Pesten. — A számtalan jeles festész között, kiknek művei a pesti múzeum és academia képesarnokait díszíti, a külföldön

elhíresedett Munkács Mihály hazánkfőrel akarok még valamit szólni.

Munkács Mihály, ki elhagyva hazánkat, a berlini festészeti academia tanítványa lett; — az 1869. évben kiállított berlini festmények között „hajnalpir”-ja a legnagyobb elismerést nyerte; és ugy hiszem, nem lesz fölösleges, ha a „Gegenwart” című berlini lap saját szavait idézem, hogy Munkács e nagyszerű művéről a t. hallgatóságnak némi fogalmat nyujthassak:

„Ich besinne mich noch — így szól a szerző — deutlich des brennenden Eindruckes, welchen mir beim ersten flüchtigen Durchstreifen der Münchener internationalen Kunstausstellung vom Jahre 1869 unmittelbar neben bedeutenden Bildern von Kraus placirt ein Gemälde mit dem wunderbaren Titel „Morgenröthe,” und unterzeichnet mit dem mir bis dahin völlig unbekanntem Namen Michael Munkács. Wie war das gemalt! Welche Sicherheit der Zeichnung, welche Natürlichkeit der Bewegungen, welche Dreistigkeit des Entwurfes!”

Munkács még jeles és koszoruzott festménye „A halálra ítelt végnapjai;” — mely Düsseldorfba hivatását eredményezte, hol az ottani academia örökös igazgatójává és ugyan az ottani múzeum főfelügyelőjévé neveztetett ki a fiatal magyar festész.

Adja az ég, hogy hazánk rövid idő alatt sok ilyen jeles művésszel dicsekedhessék.

HIRDETMÉNYEK:

Árlejtési hirdetmény.

A győri önkéntes tűzoltó-egylet a kevésbé vagyonos működő tagjai részére:
15 darab barna zubbonyra azúr szövetből, sirting vagy szürke kanavász bélséssel, kívül és belül egy-egy zsebbel, a vállnyak körül kék hajtókával és tűzoltó-jelvénynyel ellátva; — továbbá **15 darab erős fehérített eszivatból** két zsebbel, oldalvarrás és vörös paszpallal ellátott **nadrág** készítésére pályázatot hirdet.
 Felkéretnek ennél fogva mindazok, kik a fentebbi tárgyak elkészítésére vállalkozni kívánnak, miszerint írásbeli, saját kezű aláírásaikkal ellátott zárt ajánlataikat darabonkénti árjegyzékkel és szövetmintázzal folyó évi **ápril hó 19-ik nap-áig Müller János alparancsnok urhoz** beadják.
 (A nadrágokra nézve megjegyeztetik, miszerint azoknak **oly bőséggel kell bírniok**, hogy bármely más nadrág fölé használhatók legyenek, és hogy mindkét rendü kelmének beeresztve kell lennie.)
 Győr, 1874. évi ápril 9-én.

Braunn József, m. k.
v. jegyző.

Ezennel értesitem a t. közönséget, miszerint a
Naimann Sándor-féle csődvagyon (belváros, Kazinczy-uteza, Zergényi ház) f. évi ápril hó 20-tól, május hó 3-ig bezárólag **végeladás alá bocsátatik.**

Győr, 1874. ápril hó 18-án.

Zeke Kálmán, tömeggondnok.

Jelentés.

Alulírottak ezennel tudatják a mélyen tisztelt kereskedő közönséggel, miszerint az eddig **Kohn Zsigmond és fia** cég alatt Győrött fennállott gabnaüzletük a mai naptól fogva feloszlott; mit is azon hozzáadással teszünk közzé, hogy **Kohn Zsigmond** cég alatt az üzlet Győrött tovább is fennálland, míg **Kohn Leo** saját neve alatt gabnaüzletét Budapestre helyezi át.

Győr, 1874. apr. 18-án.

Tisztelettel

Kohn Zsig. és fia.

26 kr. Czikkek. 26 kr.

26 kr.	Ruhakelmék nagy választéka . . . 26 kr. Jó mosó percaók 26 kr. Czérna-gyoles 26 kr. Valódi fehér patent gratl . . . 26 kr. Ugymint nagy választék selyem-, gyapju-, pamut- és vászonkelmék	26 kr.
Czikkek.	Kazinczy-uteza, WEISS-féle házban, az ezelőtt FRIDRICH HERMAN-féle helyiségben.	Czikkek.
26 kr.	Czikkek.	26 kr.

Ménfőn

egy legjobb karban lévő
kies fekvésű

SZŐLŐ,

egy lakház nagy pinczével
és egy külön fekvésű
vinczellér-lakkal

ellátva,

elköltözés miatt

jutányos áron azonnal eladandó.

Bővebb tudósítást ad a szerkesztőség.

LEDERER SIMON

biztosít

☛ tűz és jég ellen, biztosítja az életet, szállítmányokat, tükör- vagy üvegneműeket. ☛

Előfizetési felhívás.

1874. január 1-én új előfizetést nyitottunk a

„Sorsolási Tudósító“

harmadik évfolyamára,
mely

minden huzás után havonként
2—3-or jelenik meg.

Egészévi előfizetési díj:

Budapest számára díjmentesen a házhoz hordva 2 frt.
Az osztr.-magyar tartományok számára díjmentesen postán küldve 2 frt.
Német-, Olaszország, Dunafejedelemség, Szerbia és Svájc számára 2 frt 50 kr.
Ujjonnan jelentkező előfizetőknek a már megjelent számok még rendelkezésre állnak.

☛ Hirdetések olcsón vétetnek föl. ☛

A „SORSOLÁSI TUDÓSÍTÓ“

kiadó hivatala

Budapest, *bálvány-uteza 9. szám.*

Révfaluban

a felső soron lévő (3—3)

116. szám u ház

hozzá tartozó kerttel, földdel és erdőilletőséggel együtt, szabad kézből eladó. Bővebb értesítéssel szolgál a bennlakó tulajdonos.

Dr. Handler Mór

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész (7—)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

titkos betegségeket;

1) az **önfertőzésnek** minden következményeit, u. m.

magömléseket,

az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolysást, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt),

2) húgyesőfolysásokat (még oly idültket is), a nemzórészek bujakóros fekélyeit és másodrendű bujakórt minden alakjaiban és elcsufításaiban,

3) **húgyesősziüküléseket,**

4) fris és idült nyákfolyásokat nőknél, az ugynevezett fehér-folyást, és az onnan eredő

magtalanságot,

5) bőrkiütéseket,

6) a húgyhólyag betegségeit és mindennemű vizeleti nehézségeket.

Rendel naponként: délelőtt 11 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7 órától 8-ig.

Lakik Pesten, Lipótváros, nádor-uteza 13. szám alatt, 1-ső emelet, 14. ajtószám.

☛ Djjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik, és a ☛
 gyógyszerek megküldetnek. ☛